

Erasmus+

Enriching lives, opening minds.

Питання якості стандартів вищої освіти

Жанна В. ТАЛАНОВА

*д.пед.н., проф., Засл. діяч науки і техніки України, член.-кор. НАПН України
заступник координатора сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України
г.н.с. відділу забезпечення якості вищої освіти, Інститут вищої освіти НАПН України
заступник координатора – старший менеджер, Національний Еразмус+ офіс в Україні*

Нарада НМР, НМК – 16.04.2025 р., МОН України

Funded by
the European Union

National Office
Erasmus+UA
erasmusplus.org.ua

Нормативні та методологічні основи забезпечення якості вищої освіти в Україні

- Закон України «Про освіту» (ЕЕА)
- Закон України «Про вищу освіту» (ЕНЕА)
- Національна рамка кваліфікацій = QF ENEA + EQF LLL
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (EU TUNING methodology)
- Стандарти вищої освіти (EU TUNING Reference Points/Guidelines + ISCED-F + ECTS + DS)
- Положення про акредитацію освітніх програм (ESG)
- *Методичні матеріали* Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти – Методичний посібник «Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми»
- Перелік галузей знань і спеціальностей = МСКО – Галузі (ISCED-F) = EUROSTAT/Євростат

Закон України «Про вищу освіту»

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є *спільними для всіх* освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та *оцінювання* якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Акредитація освітніх програм – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення **якості вищої освіти**.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (*за наявності*), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Заклади вищої освіти (наукові установи) самостійно розробляють і затверджують освітні програми з *урахуванням вимог* до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством, та **вимог стандартів вищої освіти**

Розроблення та затвердження стандартів

Розроблення: *проект Стандарту* – НМК (підкомісії)

- ° **Фахова експертиза:** *відповідність змісту* – експерти

Галузева експертиза: *відповідність вимогам ринку праці* – державні органи, що забезпечують формування і реалізують державну політику у відповідних сферах, державні замовники (за відповідними спеціальностями), та об'єднання організацій роботодавців

Методична експертиза: *відповідність методичним рекомендаціям* – експерти

Розроблення: *проект Стандарту з інформацією про врахування пропозицій галузевої, фахової та методичної експертизи* – НМК (підкомісії)

Узгодження, експертиза: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (ГЕР)

Схвалення: НМК – сектор вищої освіти НМР

Затвердження: МОН

Розроблення стандартів вищої освіти: виклики

- **Предметна область** – частина наявних знань людства, що виокремлюється за ознакою спорідненого змісту. Предметні області поділяються на широкі (галузі знань), деталізовані (спеціальності, предметні спеціальності, спеціалізації), міждисциплінарні (на перетині предметних областей кількох спеціальностей чи галузей знань).
  - **Галузь знань** – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей.
  - **Міждисциплінарна предметна область** – предметна область, яка повністю або частково охоплює предметні області двох чи більше спеціальностей однієї або декількох галузей знань.
- **Опис предметної області (МСКО):** *теоретичний зміст за певною спеціальністю – спільний для всіх рівнів вищої освіти, дещо відрізнятися можуть об'єкти (об'єкти) вивчення та/або діяльності; цілі навчання для здобувача вищої освіти; методи, методики та технології, необхідні для практичного використання під час очікуваної професійної діяльності; інструменти та обладнання, які випускник повинен вміти використовувати у своїй професійній діяльності.*

Обсяг опису предметної області не повинен перевищувати **150 слів**.

Молодший бакалавр – Бакалавр – Магістр – Доктор філософії/Доктор мистецтв

Виклики – спільна для всіх рівнів; фокус на кінцевій меті підготовки

Розроблення стандартів вищої освіти: виклики

– Теоретичний зміст предметної області (МСКО):

стисло окреслити теоретичні знання (основні поняття, теорії, концепції, принципи тощо), які створюють відповідну предметну область, з урахуванням Міжнародної стандартної класифікації освіти.

A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Teacher training with subject specialisation

Теорії, методи і практика викладання конкретного предмета в середній освіті та основні поняття, теорії, концепції, принципи наук відповідно до предметної спеціальності.

B9 Історія та археологія

History and archaeology

Основні поняття, теорії, концепції, принципи вивчення минулих подій, особливо політичного, соціального та економічного розвитку країни, континенту чи світу, зокрема вивчення історії наук, а також дослідження стародавніх цивілізацій шляхом наукового аналізу того, що знайдено в землі.

До спеціальності, зокрема, зараховують освітні програми і кваліфікації, основний зміст яких стосується реставрації та збереження мистецької спадщини; археології; історії культури; фольклористики; історії; історії літератури; історії медицини; історії науки; історії техніки

Розроблення стандартів вищої освіти - виклики

- Для спеціальностей, що на відповідному кваліфікаційному рівні передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання: **нормативний зміст** підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах **результатів навчання**

Виклики: обмеження кількості; формулювання та конструкція (починати з дієслова) РН задля вимірюваності та досяжності; один пункт переліку = 1 РН; забезпечення відповідного рівня складності; запобігання дублюванню РН для різних рівнів вищої освіти; баланс між кількістю компетентностей та результатів навчання ($K \geq РН$); узгодженість з компетентностями

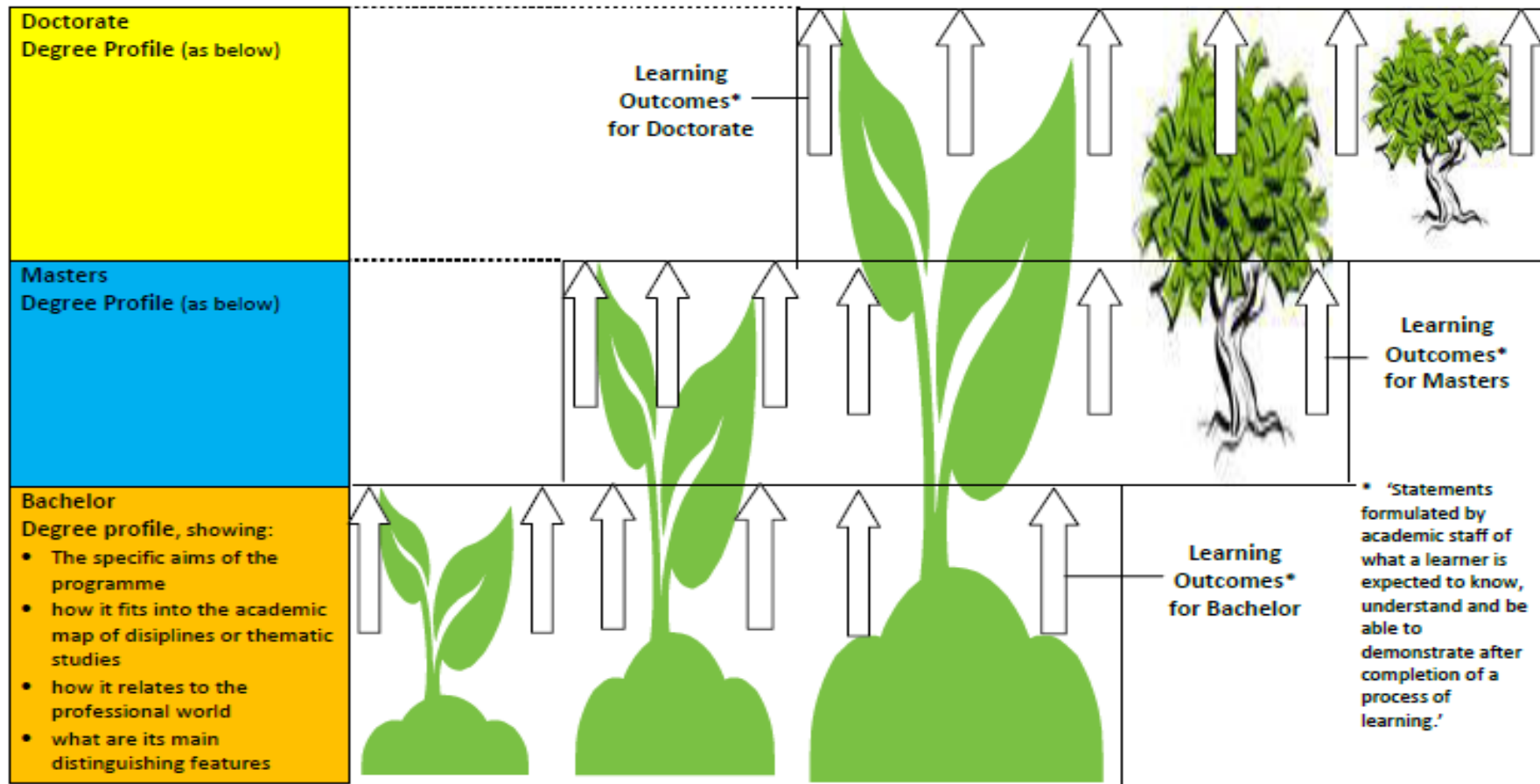
- **Результати навчання** – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна **ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти** та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів

Компетентності та результати навчання

Competences: 'a dynamic combination of knowledge, understanding, skills and abilities [...] formed in different course units and assessed at different stages'

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання	Уміння/Навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
	Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень Зн2 Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Ум1 Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур Ум2 Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах Ум3 Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	АВ1 Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів АВ2 Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів АВ3 Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК1	Зн1			
ЗК2		Ум1		АВ3
ЗК8			К1	
ЗК7			К2	
ЗК5	Зн2			АВ1
Спеціальні компетентності				
СК11				АВ2
СК2		Ум1		
СК15			К2	

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей та результатів навчання

(для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, – для «регульованих» професій)

Результати навчання	Компетентності													
	Загальні компетентності							Спеціальні (фахові, предметні) компетентності						
	ЗК1												СК10	
РН1													+	
РН10		+												
													+	

Дякую за увагу!

Website НЕО в Україні: <https://erasmusplus.org.ua/>

Web-site ІВО НАПН України: <https://ihed.org.ua>

zhanna_t@ukr.net

© При підготовці матеріалів використано матеріали презентацій **HERE, НЕО**, при будь-якому подальшому використанні матеріалів обов'язково вказувати джерело «Національний Еразмус+ офіс в Україні (проект ЄС)

Funded by
the European Union

ІНСТИТУТ
ВИЩОЇ ОСВІТИ
НАПН УКРАЇНИ

National Office
Erasmus+UA
erasmusplus.org.ua